

Recenzowana książka będzie na pewno bardzo przydatną pozycją dla każdego inżyniera sanitarnego czy inżyniera—rolnika, zajmujących się profesjonalnie wykorzystaniem odpadów.

Redaktor książki, dr Bewick potrafił bardzo dobrze ujednolicić układ poszczególnych rozdziałów. Przedmowa dra C.G. Golueke, doskonałego specjalisty w dziedzinie technologii ścieków i odzysku odpadów, byłego profesora Berkeley University, Richmond Field Station w Kalifornii, doskonale wprowadza w zagadnienia poruszane następnie w poszczególnych rozdziałach.

Książka ta wchodzi w skład serii „Inżynieria Środowiska” Wydawnictwa Van Nostrand Reinhold. W serii tej znajduje się już blisko 30 podręczników z których niektóre należą do dzieł klasycznych i standardowych. Lepszej rekomendacji recenzowana książka nie wymaga!

E.S. KEMPA

INŻYNIERIA ŚCIEKÓW

Praca zbiorowa [Red.: W. Triebel]: **Lehr—und Handbuch der ABWASSERTECHNIK**, tom I, 3. Wydanie. Wydawca: Abwassertechnische Vereinigung, Wydawnictwo: Wilhelm Ernst und Sohn, Berlin — Möchen 1982, ss. XVIII+502, 151 rys., 77 tab. Cena 116,— DM. ISBN 3-433-00901-5

Użyty przez recenzenta tytuł książki w języku polskim jest prawie jeszcze nie stosowanym neologizmem. Recenzent tak właśnie przetłumaczył tytuł niemiecki opierając się m.in. na słowniku F. Meincka i H. Möhlego: *Wörterbuch für das Wasser—und Abwasserfach* (2. Wydanie, R. Oldenbourg, Monachium 1977), w którym spotkamy następujące pojęcia:

- w języku angielskim — sewage (wastes) engineering,
- w języku francuskim — technique des eaux residuales,
- w języku włoskim — ingegneria delle acque di rifiuto.

Powtarza się zatem słowo „inżynieria” i można sądzić, a zarazem oczekiwać, że termin ten może się też przyjąć w języku polskim. Będzie to bardziej syntetyczne ujęcie problemu aniżeli „usuwanie i unieszkodliwianie (oczyszczanie) ścieków” lub „Kanalizacja miast i oczyszczanie ścieków” jaki to tytuł nosi dobrze znany poradnik K. Imhoffa.

Mamy przed sobą trzecie i zupełne przerobione wydanie znanego wielu inżynierom sanitarnym także w Polsce, bardzo obszernego dzieła z inżynierii ścieków. Jest to tom I. Trzeci tom drugiego wydania był niedawno recenzowany na łamach tego czasopisma*. Recenzent zna to dzieło począwszy od 1. wydania I. tomu w roku 1967 i może ocenić jego ewolucję na przestrzeni minionego, 15-letniego okresu. Jest to standardowe dzieło, stale modernizowane i poszerzane; doskonały podręcznik tak dla inżynierów jak i studentów. Poszerzenia dzieła, jak też permanentnego pogłębiania tematyki kanalizacji jak również — a może przede wszystkim — oczyszczania ścieków nie można uniknąć.

Obecny tom I jest dlatego tylko pierwszą częścią I tomu z wydania drugiego. Składa się z 14 rozdziałów, obejmujących zagadnienia wstępne i wprowadzające do ogólnie pojętej gospodarki ściekowej, planowania miast, inżynierii miejskiej i wymiarowania kanałów.

A oto tytuły poszczególnych rozdziałów:

1. Rys historyczny rozwoju odprowadzania ścieków
2. Aktualny stan gospodarki ściekowej w RFN
3. Informacja, dokumentacja i programy badawcze
4. Zapotrzebowanie na wodę i możliwości jego pokrycia
5. Utrzymanie czystości wód
6. Ocena czystości wód powierzchniowych
7. Obciążenie odbiornika
8. Niezbędny stopień oczyszczania
9. Kontrola czystości odbiorników
10. Planowanie przestrzeni; powiązania z kanalizacją
11. Ilość ścieków
12. Usuwanie ścieków w mniejszych jednostkach osadniczych
13. Rodzaje kanalizacji
14. Odprowadzanie ścieków.

Rzeczywiste początki kanalizacji miast giną w mrokach starożytnych cywilizacji. Ów rys historyczny, miejscami legendą i dowcipem ubarwiony, jest w rzeczywistości przeglądem dramatycznym, w którym znane

wielkie epidemie odgrywały niepoślednią rolę. Ale ten rozdział zachęca do dalszego studiowania dzieła.

Za bardziej informatywne i bezpośrednio, przydatne w praktyce inżynierskiej i projektowej można uznać rozdziały 4, 6, 7, 11 i 14.

Mało konkretny wydaje się rozdział 5. Klasy czystości wód w rozdziale 6 i 7 mogły być rozbudowane i analizowane porównawczo z ukierunkowaniem nie tylko na czytelnika niemieckiego. Modele matematyczne nie wychodzą zasadniczo poza modele standardowe. Specjalista od ochrony wód odczuje brak bardzo istotnych modeli samooczyszczania szczególnie z literatury polskiej i amerykańskiej.

W rozdziale 10 powiązano w bardzo udany sposób zagadnienia przestrzeni z założeniami generalnymi do układu sieci kanalizacyjnej. Podano liczne przykłady dla bardzo zróżnicowanych warunków topograficznych. Uwzględniono też rozwiązania regionalne, często stosowane w dużych aglomeracjach miejsko—przemysłowych. Bardzo obszerny jest rozdział 11, w którym wyczerpująco scharakteryzowano tak pod względem jakościowym jak i ilościowym wody opadowe, ścieki bytowo—gospodarsze i przemysłowe. Równie obszerny jest też rozdział 14 w którym omawia się hydraulikę przewodów kanalizacyjnych i zasadnicze kształty przekrojów poprzecznych kanałów. Podaje się tam zasady ustalania obliczeniowego przepływu (w tym deszczów, powierzchni cząstkowych i związanych z tym zagadnień; podano zasady projektowania kanalizacji łącznie z użyciem komputerów. Rozdział ten nie wyczerpuje wszakże wszystkich zagadnień odprowadzania ścieków, co będzie zapewne treścią kolejnego, II tomu.

Dobrym zakończeniem każdego poprzedzającego tomu w dziele wielotomowym powinien być przynajmniej spis rozdziałów kolejnego tomu, a tego w recenzowanej książce brak.

Wniosek z przeczytania tomu tu recenzowanego jest wszakże jednoznaczny. Powtarzam tu wniosek z mej recenzji z nr 265 „Ochrony Środowiska”: Jest to podręcznik, z którego z pełnym zaufaniem mogą korzystać zarówno inżynierowie sanitarni jak i studenci Wydziałów Inżynierii Sanitarnej.

E. S. KEMPA

* Ochrona Środowiska, tom I—II, VII—VIII Wyd. PZITS nr 365, czerwiec 1981, str. 72—73.